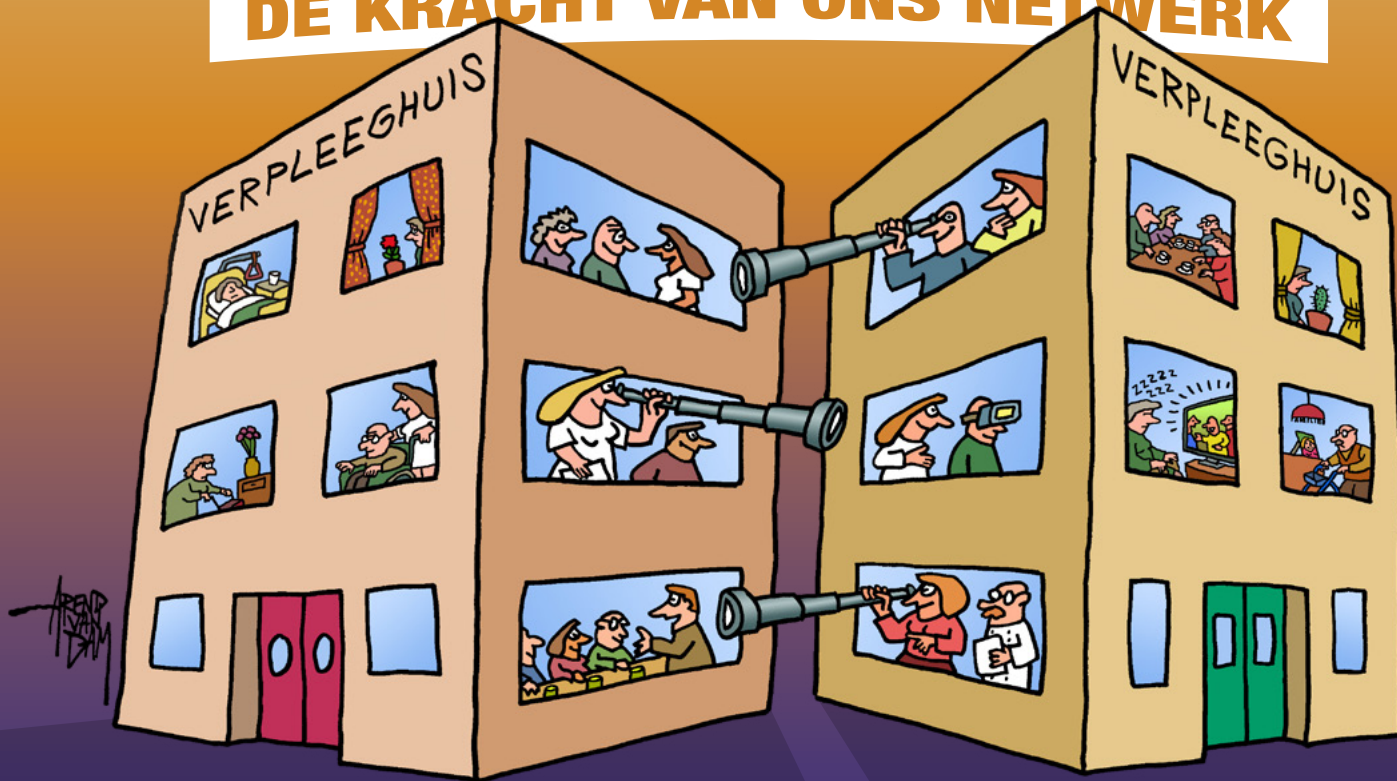

GLUREN BIJ DE BUREN

DE KRACHT VAN ONS NETWERK

26 februari 2020

13.00 - 17.00 uur **Symposium**

UNO-UMCG | MartiniPlaza Groningen

Universitair Netwerk Ouderenzorg - UMCG

In de ouderenzorg barst het van de goede voorbeelden om de kwaliteit van zorg nog verder te verbeteren. Laat je inspireren door collega's van andere zorgorganisaties uit het netwerk en volg interessante sessies over onderzoeken en verbeterprojecten. Kom op 26 februari gluren bij de buren op het symposium van het UNO-UMCG!

Samen leren & innoveren

Dit symposium wordt georganiseerd door het Universitair Netwerk Ouderenzorg UMCG (UNO-UMCG), waarbij ook jouw zorgorganisatie is aangesloten. Je haalt op dit symposium nieuwe kennis en praktische inzichten. En je brengt jouw eigen ervaringen en verbeterideeën in, ter inspiratie voor collega's uit andere zorgorganisaties. Samen leren & innoveren, dat is waar het UNO-UMCG voor staat.

Speciaal voor:

Alle medewerkers van zorgorganisaties die bij het UNO-UMCG zijn aangesloten: iedereen die betrokken is bij het verlenen van zorg aan kwetsbare ouderen in verpleeghuizen of thuis. Ook medewerkers van andere zorgorganisaties zijn welkom (voor hen geldt een entreeprijs).

Waar is het?

MartiniPlaza, Leonard Springerlaan 2, 9727 KB Groningen. Deze locatie is goed bereikbaar met de auto en beschikt over voldoende parkeerplaatsen (betaald parkeren). Vanaf Groningen Station brengt bus 2 richting Hoornsemeer je naar Martini-Plaza (zie ook www.martiniplaza.nl).

Wat kost het?

Het symposium is gratis voor medewerkers van zorgorganisaties die bij het UNO-UMCG zijn aangesloten. Aanmelden is wel verplicht. Medewerkers van zorgorganisaties die niet bij het UNO-UMCG zijn aangesloten betalen € 75.

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd voor verzorgenden, verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, specialisten ouderengeneeskunde, psychologen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten. In verband met de kosten voor het aanvragen van accreditatie beoordelen we op 16 januari of er voldoende aanmeldingen zijn voor de accreditatieaanvraag van andere functies.

Aanmelden

Via www.uno-umcg.nl kun je je tot 14 februari 2020 aanmelden en aanvinken welke twee korte sessies je wilt volgen. Na je registratie ontvang je per e-mail een bevestiging van je deelname. **Tip: meld je direct aan, want vorig jaar was het symposium binnen twee weken volgeboekt.**

Afmelden

Kun je onverhoopt niet komen? Je kunt je inschrijving tot en met 19 februari 2020 kosteloos annuleren via de registratiesite of door een mail te sturen naar uno@umcg.nl. Voor afmeldingen vanaf 20 februari of niet deelnemen zonder afmelding vooraf ('no show') brengen wij € 25 euro in rekening, omdat we met de inkoop op je komst hebben gerekend.

Vragen?

Neem voor meer informatie contact op met het secretariaat van het UNO-UMCG, bereikbaar van dinsdag tot en met donderdag per e-mail: uno@umcg.nl.

Programma

12.30 uur **Ontvangst en registratie**

13.00 uur **Plenair programma: voor iedereen**

WELKOM

Frisse blik op probleemgedrag

Gast spreker: Gerben Bergsma, verpleegkundige, trainer en consulent Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE)

Een buitenstaander met een frisse blik. Dat is verpleegkundige Gerben Bergsma. Door verpleeghuizen wordt hij veelvuldig ingeschakeld om advies te geven bij probleemgedrag van individuele bewoners. Gerbens persoonlijke missie? "Ellende oplossen". Laat je inspireren door zijn ervaringen!

14.00 uur **Keuze-sessies ronde 1**

15.15 uur **Plenair programma: voor iedereen**

Wat vind jij?

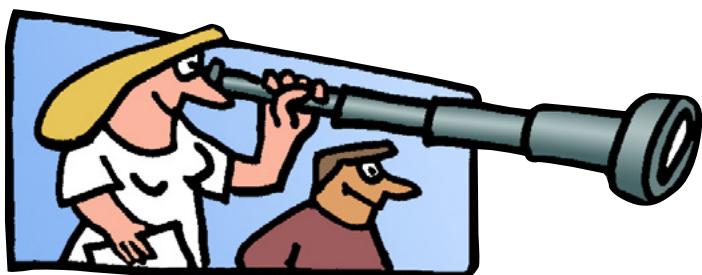
Discussie met onder meer prof. dr. Sytse Zuidema, hoogleraar Ouderengeneeskunde en Dementie UMCG, voorzitter UNO-UMCG

16.00 uur **Keuze-sessies ronde 2**

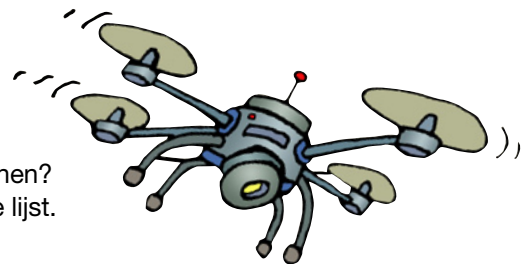

17.00 uur **Afsluiting met drankje en hapje**

Twee* sessies naar keuze

Ga je gluren bij de buren, door een sessie van een collega-zorgorganisatie bij te wonen? Of kies je voor een sessie van het UNO-UMCG? Maak je keuze uit de onderstaande lijst.

Sessies op maat

Je bent bij elke sessie welkom. Wel staat hieronder aangegeven voor wie de sessie met name interessant is.

1. Omgaan met somberheid en verdriet

Interessant voor VZ, VP, PSY

2. Dubbele controles bij medicatietoediening: hoe?

Interessant voor VZ, VP, WVP

3. Gedragsvisite: blauwdruk en praktijkervaringen

Interessant voor SOG, PAR, VP, VS

4. Wat als het thuis niet meer gaat?

Interessant voor iedereen die werkt op de grens van eerste- en tweedelijns zorg, zoals WIJ, medewerkers GRZ-afdelingen en tijdelijk verblijf, PAR

5. Moreel beraad in de praktijk*

Interessant voor GV, GMB

6. Leidt geluid tot probleemgedrag?

Interessant voor VZ, VP, PSY

7. Pijn herkennen bij ouderen met dementie

Interessant voor VZ en VP

8. Mag het een pilletje minder?

Met name interessant voor KV, KM, PSY, en teamleiders

9. Database Dementie: meerwaarde voor de zorg

Interessant voor iedereen die zich bezighoudt met de implementatie van de database dementie, zoals KV, BM, M

10. Themacafé UNO-UMCG 'Gluren bij de buren'

Leuk en interessant voor iedereen

11. Succesvol veranderen

Interessant voor iedereen die in zijn functie te maken heeft met verander- en verbeterprojecten, zoals KV, BM, KM

12. Een liedje in je hoofd

Interessant voor VZ, VP, PAR, BM, KM, M

13. Probleemgedrag onder de loep

Interessant voor SOG, PSY, VS

14. Probleemgedrag en het levensverhaal

Interessant voor VP en VZ

15. Robots in de zorg?

Interessant voor KM, OA, BM

16. Spoed in de ouderenketen

Interessant voor iedereen die werkt in de spoedketen voor ouderen, zoals WVP, medewerkers GRZ-afdelingen, PAR

17. Aan ieder gedrag gaat een prikkel vooraf

Interessant voor VZ, VP, PAR, BM

18. Belevingsgerichte zorg: moet alles kunnen?

Interessant voor VZ, VP

19. Zo kan PDL helpen bij paratonie

Interessant voor FYS, ERG, SOG

20. Dementiezorg voor migranten

Interessant voor VZ, VP, WVP, PAR

* De sessie 'Moreel beraad in de praktijk' wordt in twee delen verzorgd: deel 1 in sessieronde 1 en deel 2 in sessieronde 2. Schrijf je je in voor deel 1, schrijf je dan ook in voor deel 2 (een andere sessie bijwonen in ronde 2 is bij deze keuze niet mogelijk).

VZ Verzorgenden
VP Verpleegkundigen
VS Verpleegkundig specialisten
SOG Specialisten ouderengeneeskunde

PSY Psychologen
FYS Fysiotherapeuten
ERG Ergotherapeuten
WVP Wijkverpleegkundigen

PAR Paramedici
GV Geestelijk verzorgers
GMB Gespreksleiders moreel beraad
KV Kwaliteitsverpleegkundigen

BM Beleidsmedewerkers
KM Kwaliteitsmedewerkers
M Managers
OA Opleidingsadviseurs

Waar gaan de sessies over?

Themagroep Zorgethiek UNO-UMCG

1 Omgaan met somberheid en verdriet

Somberheid en verdriet komen veel voor bij ouderen met dementie in het verpleeghuis. Soms behandelbaar, vaak ook niet. Hoe ga je als zorgprofessional om met verdriet en somberheid? Wat doe je, als het je niet lukt om dit weg te nemen? Daarover ga je in gesprek tijdens deze sessie. Dat leidt niet tot pasklare antwoorden, maar geeft je wel inzicht en inspiratie om anders om te gaan met somberheid en verdriet van cliënten.

Spreeker: Martine Heida, psycholoog Icare en lid themagroep Zorgethiek van het UNO-UMCG.

Themagroep Medicatieveiligheid UNO-UMCG

2 Dubbele controles bij toedienen medicatie, hoe doe je dat?

Een knelpunt in de medicatieveiligheid is de dubbele controle op medicatie. Dat bleek op het vorige UNO-UMCG-symposium uit de sessie 'veilige medicatieprincipes'. Zowel in de eerstelijns ouderenzorg als intramuraal wordt de dubbele medicatiecontrole ervaren als een probleem. Wat kunnen (technische) hulpmiddelen hierin betekenen, zoals MEDEYE en NEDAP, en welke rol kan de zorgcentrale vervullen in de dubbele medicatiecontrole? Wat zijn de ervaringen van verpleegkundigen en verzorgenden met het gebruik van deze technische hulpmiddelen? Een sessie waarin veel ruimte is voor het uitwisselen van ervaringen door verpleegkundigen en verzorgenden.

Spreekers: Rogier Hulsebosch, specialist innovatie en wetenschap bij Interzorg, **Ingrid Breuker-Stockmann**, projectleider bij Kwadrantgroep en **Siep Harkema**, manager Zorgcentrale bij Vèrian.

Themagroep Probleemgedrag UNO-UMCG

3 Gedragsvisite: een blauwdruk en ervaringen uit de praktijk

Een gedragsvisite kan helpen om (probleem)gedrag van bewoners op een gestructureerde manier te bespreken. Binnen de themagroep Probleemgedrag is hiervoor een blauwdruk ontwikkeld. Daarmee kun je kijken of de gedragsvisite op je eigen afdeling voldoet aan de geadviseerde kenmerken en hoe je de gedragsvisite kunt verbeteren. Je gaat in gesprek over jouw ervaringen met de gedragsvisite in je eigen organisatie. Wie doen mee

aan de gedragsvisite, volgens welke methode werken jullie, wat werkt niet en wat werkt wel?

Spreekers: Zeljka Kresojevic, psycholoog bij Lentis/Dignis en onderzoeker **Sarah Janus** van het UNO-UMCG.

Themagroep Samenwerken in de eerste lijn UNO-UMCG

4 Wat als het thuis niet meer gaat?

Bij ouderen die nog thuis wonen komt vaak een moment waarop wordt gezegd: 'Nu gaat het écht niet meer'. De oudere zelf kan hier heel anders tegenaan kijken dan de mantelzorg of de zorgprofessional. Wat gaat er aan dat moment vooraf? Was dit moment te voorkomen? Wie had de regie? De themagroep Samenwerken in de eerste lijn heeft verschillende perspectieven in kaart gebracht. Die worden tijdens deze sessie gedeeld. Ook is er alle ruimte om je eigen mening en ervaringen te laten horen.

Spreekers: Danieke Bijlsma, wijkverpleegkundige Kwadrantgroep, **Fokko van der Laan**, cliëntenpoule UNO-UMCG en **Wanda Rietkerk**, specialist ouderengeneeskunde en onderzoeker UNO-UMCG.

Themagroep Zorgethiek UNO-UMCG

5 Moreel Beraad in de praktijk. Wat kunnen we van elkaar leren?

N.B.: Deze sessie bestaat uit twee delen. Als je deelneemt aan deze sessie kun je daarnaast geen andere sessie kiezen. Je volgt dan het plenaire programma en daarnaast deel 1 en deel 2 van de sessie 'Moreel beraad in de praktijk'.

Steeds meer verpleeghuizen zien het belang van moreel beraad, om het hoofd te bieden aan ethische dilemma's in de dagelijkse zorg. In de hectische praktijk van alledag valt het niet mee om moreel beraad structureel en effectief in te zetten. Hoe zijn moreel beraden op dit moment in zorgorganisaties georganiseerd? Wat kunnen we van elkaar leren en welke verbetermogelijkheden zijn er? In deze sessie geven we antwoord op deze vragen. Ook krijg je de 'toolbox Moreel Beraad in de praktijk' uitgereikt, om zelf mee aan de slag te gaan.

Spreekers: Nina Hovenga en **Elleke Landeweer**, onderzoekers UNO-UMCG en **Ivonne Lesman**, implementatieadviseur UNO-UMCG.

Themagroep Probleemgedrag UNO-UMCG

6 Leidt geluid tot probleemgedrag?

Geluid kan enorm storend zijn. Een deur die dichtslaat, piepend gekras van bestek op een bord, een keffende hond. Leidt geluidshinder bij mensen in verpleeghuizen tot irritatie, apathie, depressie of ander 'probleemgedrag'? En vermindert dit gedrag als de geluidsomgeving verbetert? Dat zijn onderzoekers van het UNO-UMCG aan het uitzoeken in verpleeghuizen die bij het netwerk zijn aangesloten. Belangrijk doel is om zorgverleners bewust te maken van de impact van geluid. Als zij zich bewust worden van storend geluid voor de bewoners, kunnen ze het vaak ook wegnemen. En ze kunnen plezierig geluid toevoegen. Eerder leidde hetzelfde geluidsonderzoek bij mensen met ernstig verstandelijke en meervoudige beperkingen tot goede resultaten.

Deze sessie was erg populair tijdens het vorige symposium en vindt daarom nogmaals plaats.

Spreekers: Onderzoeker **Tjeerd Andringa** en **Janouk Kusters**, promovendus UNO-UMCG.

Themagroep Pijn en comorbiditeit UNO-UMCG

7 Pijn herkennen bij ouderen met dementie

Mensen met dementie kunnen vaak niet goed aangeven of ze pijn hebben. Om pijn beter te herkennen adviseren richtlijnen de inzet van een pijnobservatieschaal, bijvoorbeeld de PAIC 15 (PAIC staat voor Pain Assessment in Impaired Cognition). Hoe werkt zo'n pijnobservatieschaal, hoe zet je hem in en hoe zorg je dat pijnobservatie onderdeel wordt van de zorg? Leer van de ervaringen van collega-zorgorganisaties die al geruime tijd werken met de PAIC 15!

Deze sessie was erg populair tijdens het vorige symposium en vindt daarom nogmaals plaats.

Spreekers: Fysiotherapeut **Coran Ongering** van TriviumMeulenbeltZorg (TMZ), verzorgenden **Rianne Flietstra** en **Ilona Lamberts** van TMZ en **Petra Braaksma**, onderzoeker UNO-UMCG.

Themagroep Medicatieveiligheid UNO-UMCG

8 Mag het een pilletje minder?

Minder onjuist gebruik van psychofarmaca, dat is het doel van het programma 'Beter af met minder'. Tijdens deze sessie delen de onderzoekers en medewerkers uit de zorgpraktijk de belangrijkste resultaten. Wat kunnen medewerkers van verpleeghuizen doen om het (onjuiste) psychofarmacagebruik te verminderen? Denk aan een multidisciplinaire aanpak, alternatieven voor psychofarmaca en de inzet van een stappenplan. Kom voor inspiratie naar deze sessie.

Deze sessie was erg populair tijdens het vorige symposium en vindt daarom nogmaals plaats.

Spreekers: **Gerdien Wolting**, medewerker kwaliteit en beleid bij ZINN en **Claudia Groot Kormelinck**, projectleider Beter af met minder/RID-studie UNO-UMCG.

UNO-UMCG

9 Database Dementie: meerwaarde voor de zorg

Heeft mevrouw Bos minder pijn sinds de laatste meting? En hoe is het met haar gedrag, wat voor ontwikkelingen zien we daarin? Het dashboard in de Database Dementie geeft een objectief beeld van de gezondheidssituatie van individuele bewoners, zodat nog beter passende zorg kan worden geboden. Een aantal zorgorganisaties die bij het UNO-UMCG zijn aangesloten maakt er al gebruik van. Onder meer tijdens multidisciplinaire overleggen. Zij delen hun ervaringen en tips tijdens deze sessie. Ga je zelf binnenkort starten met de implementatie van de Database Dementie? Of zit je in de opstartfase? Schrijf je dan zeker in voor deze sessie.

Spreekers: **Laura Wiering**, psycholoog bij ZINN en **Erik Zwierenberg**, projectleider Database Dementie UNO-UMCG.

UNO-UMCG

10 Themacafé UNO-UMCG Gluren bij de burens

N.B.: Het themacafé vindt alleen plaats in sessieronde 2

Vorig jaar een groot succes: doe in teams mee aan de allerleukste en informatieve pubquiz en laat je intussen bijpraten over de vijf kennisthema's van het UNO-UMCG. Welke onderzoeken en verbeterprojecten lopen er of gaan we binnenkort opstarten? En wat leveren die activiteiten op voor de zorgpraktijk?

Aanwezig in het Themacafé UNO-UMCG: onder andere leden van de themagroepen van het UNO-UMCG, hoogleraar Ouderengeneeskunde en Dementie **Sytse Zuidema** en gastspreker **Gerben Bergsma**.

UNO-UMCG

11 Succesvol veranderen

Herken je dit? Je werkt heel gemotiveerd aan jouw veranderproject. Dankzij de invoering van dit nieuwe instrument of deze nieuwe werkwijze wordt het dagelijkse werk stukken makkelijker én krijgt de patiënt de welverdiende goede zorg. Waarom werkt dan niet iedereen enthousiast mee? In deze sessie leer je de basisbeginselen van succesvol implementeren. Aan de hand van actuele voorbeelden uit de ouderenzorg krijg je tips over hoe je weerstand zo veel mogelijk kunt voorkomen. Daarnaast leer je hoe je weerstand kunt onderzoeken. En wist jij dat je weerstand juist positief kunt gebruiken? Hoe je dat doet leer je tijdens deze sessie.

Spreekers: **Sacha van Twillert**, implementatie-expert UMCG en **Henriëtte van der Kloet**, implementatieadviseur UNO-UMCG.

12 Een liedje in je hoofd: effecten van muziek bij dementie

Muziek vindt heel makkelijk toegang tot ons geheugen, ook bij ouderen met dementie. Muziektherapie kan de kwaliteit van leven van mensen met dementie bevorderen. Het wordt effectief ingezet om probleemgedrag tegen te gaan. Welke impact heeft muziek op mensen met dementie? En hoe zet je muziektherapie in het verpleeghuis succesvol in?

Spreeker: **Annemiek Vink**, psycholoog en docent theorie muziektherapie aan het ArtEZ Conservatorium Enschede.

13 Probleemgedrag onder de loep

In deze interactieve sessie ga je aan de hand van een casus aan de slag met het analyseren van ernstig en aanhoudend probleemgedrag bij dementie. Uitgangspunt is de visie en werkwijze van het CCE (Centrum voor Consultatie en Expertise) en de richtlijn Probleemgedrag bij dementie van Verenso. Na de sessie heb je zicht op de verschillende factoren die probleemgedrag uitlokken of in stand houden. En je kunt in je eigen praktijk aan de slag met het zorgvuldig analyseren van het gedrag van individuele bewoners, waarmee je interventies onderbouwd en systematisch kunt inzetten.

Spreeker: **Liesbeth Bakker**, specialist ouderengeneeskunde, intervisiecoach en consulent CCE.

14 Probleemgedrag en het levensverhaal

Vaak is er een verband tussen het gedrag en het levensverhaal van bewoners. In deze sessie ga je daarover samen in gesprek. Ook krijg je handvatten aangereikt voor het uitvragen van het levensverhaal, dat verder gaat dan de informatie uit de heteroanamnese. Hoe benader je familie of andere betrokkenen en welke vragen kun je

stellen? Hoe haal je belangrijke informatie over bewoners bij hen naar boven? Je leert hoe je met het levensverhaal in de hand een link kunt leggen met het probleemgedrag van de bewoner. En hoe je daar vervolgens interventies op kunt inzetten.

Spreeker: **Irma van der Vegt**, orthopedagoog/gedragskundige, (team)coach, consulent CCE.

15 Robots in de zorg?

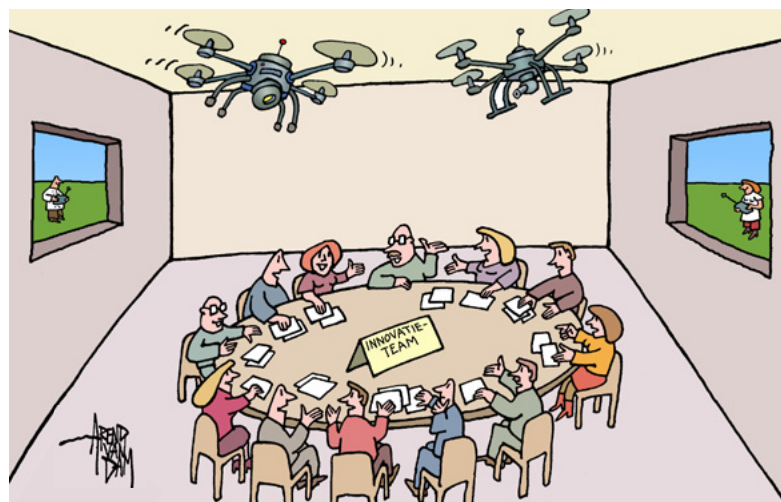
Wat is Augmented Reality (AR) en wat kan deze nieuwe techniek betekenen voor de verpleeghuiszorg? Samen met een aantal andere zorgorganisaties experimenteert Icare – één van de participanten van het UNO-UMCG – hier volop mee. Zo loopt er onder meer een pilot om te kijken of met inzet van AR de arbeidsproductiviteit van specialisten ouderengeneeskunde kan worden verhoogd. Ook in de ketensamenwerking tussen eerste en tweede lijn en in de ANW-diensten van artsen of verpleegkundigen liggen mogelijk kansen om processen efficiënter te organiseren met AR. Leer van hindernissen en struikelblokken en laat jezelf overtuigen van de meerwaarde van AR!

Spreekers: **Esther Zagers**, beleidsmedewerker en projectleider Augmented Reality bij Icare en **Sandra Vedder**, verpleegkundige geriatriegerontologie bij Icare.

16 Spoed in de ouderenketen: hoe voorkom je onnodige verplaatsingen?

Onnodige verplaatsingen van ouderen komen te veel voor en dragen niet bij aan de kwaliteit van leven. Zo neemt onder meer de kans op een delier toe. Door betere samenwerking en afstemming tussen organisaties en professionals kunnen we het aantal onnodige verplaatsingen verminderen. Vooral proactief en preventief nadenken en handelen in de zogeheten patient journey is cruciaal. Het model 'Spoed in de ouderenketen' kan hierbij helpen. Kom in beweging en ga met elkaar aan de slag, aan de hand van vier scenario's.

Spreeker: **Monique Spierenburg**, adviseur/onderzoeker bij Vilans, gericht op netwerkvraagstukken.

17 Aan ieder gedrag gaat een prikkel vooraf

We weten dat de omgeving invloed heeft op het gedrag van verpleeghuisbewoners. Maar hoe werkt dat precies? En wat kun jij doen zodat de omgeving zo prettig mogelijk is voor jouw bewoners? Wij nemen je graag mee in het gedachtengoed van sociaal geriater Anneke van der Plaats. Je krijgt een korte psychologieles over hoe het brein werkt. En je krijgt praktische tips die ook op jouw locatie kunnen bijdragen aan een gunstige omgeving voor de bewoners.

Sprekers: Tietia Veenstra, verpleegkundige en deelnemer VVAR bij Noorderbreedte & **Nickel Hajer**, adviseur Lerens & Ontwikkelen bij Noorderbreedte.

18 Belevingsgerichte zorg: moet alles kunnen?

Bij belevingsgerichte zorg is het motto: 'heel veel mag en heel veel moet kunnen'. Maar wat als iemand grenzeloos wordt door bijvoorbeeld een hersenaandoening? Wat is het kantelmoment ('go' of 'no go') als een bewoner een vraag heeft of gedrag laat zien voorbij onze grenzen? In deze sessie ga je met een aantal casussen onderzoeken hoe belevingsgerichte zorg kan ondersteunen bij probleemgedrag.

Spreker: Jan Moedt, trainer belevingsgerichte zorg en opleidingsfunctionaris Dignis.

Deze zorgorganisaties zijn op 1 januari 2020 aangesloten bij het UNO-UMCG.

19 Zo kan PDL helpen bij paratonie

Dementie heeft invloed op de motoriek van de mens. In de latere fases van het ziektebeeld leidt dit zelfs tot volledige afhankelijkheid; passiviteit, zoals we dit in de PDL-methode (Passiviteiten van het Dagelijks Leven) noemen. Hoe herken je de effecten van dementie op de motoriek? Wanneer is er sprake van paratonie? Welke therapeutische mogelijkheden kun je zelf inzetten en hoe helpt PDL daarbij? En hoe help je verzorgenden in het omgaan met de gevolgen van paratonie, zoals dwanghoudingen, pijn, angst en een moeizaam verlopende verzorging? Schrijf je in voor deze sessie en ga met praktische tips naar huis.

Spreker: Sylvia Meinders, PDL-docent, fysiotherapeut en adviseur Beleid & Kwaliteit bij Liberein.

20 Dementiezorg voor migranten

Het aantal migrantenouderen met dementie groeit. Dat komt onder meer doordat de eerste generatie migranten nu op een leeftijd is waarop dementie vaker voorkomt. En om allerlei redenen hebben mensen met een niet-westerse achtergrond ongeveer vier keer meer kans op dementie dan mensen met een westerse achtergrond. Het is niet altijd makkelijk om op een goede manier zorg te verlenen als een oudere een andere taal spreekt en een andere culturele achtergrond heeft, zeker als hij of zij daarnaast dementie heeft. Extra uitdagend wordt het als er ook nog sprake is van probleemgedrag. Carina Bosma heeft onderzoek gedaan naar het omgaan met probleemgedrag bij migranten met dementie. Zij deelt de ervaringen van zorgverleners en de uitkomsten van haar onderzoek en gaat met je in gesprek over cultuur-sensitieve zorg.

Spreker: Corina Bosma, beleidsadviseur Carintreggeland.